

DUURZAAM

Op weg naar een klimaatneutraal Europa in 2050

De Europese Green Deal omvat een reeks beleidsinitiatieven van de Europese Commissie om van Europa tegen 2050 een "klimaatneutraal" continent te maken. De Europese Green Deal, die op 11 december 2019 door de Europese Commissie werd gepresenteerd, richt zich zowel tot bedrijven als tot burgers die worden uitgenodigd om deel te nemen aan de ecologische transitie en duurzame ontwikkeling. Tot de belangrijkste ambities en beleidslijnen van de Green Deal horen de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en investeringen in R&D gericht op milieubescherming en groene technologieën in het bijzonder.

Wat is de Green Deal?

De Europese Green Deal is een dossier van amper 28 bladzijden waarachter een enorme kracht schuilgaat. In dit weinig omvangrijk document¹ wordt namelijk een radicaal project uiteengezet om de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken. Dit betekent dat de op één na grootste economie ter wereld tegen die tijd geen broeikasgassen (CO₂, Methaan, CFK's, ...) meer zal toevoegen aan de atmosfeer. Het project bestrijkt elk aspect van de samenleving en omvat ook doelstellingen voor biodiversiteit en landbouw.

Waarom bestaat de Green Deal eigenlijk?

Het mag een enorm succes genoemd worden dat wetenschappers, lobbyisten en campagnevoerders die decennialang strijd voerden om van de opwarming van de aarde een centraal aandachtspunt te

maken er vandaag in geslaagd zijn de bezorgdheid over klimaatverandering van de marge naar het hart van de EU-beleidsvorming te duwen. Ook bosbranden, smeltende ijskappen, hittegolven, woeste stormen, overstromingen van kustgebieden en gestaag stijgende CO₂-concentraties in de atmosfeer en steeds luidruchtiger demonstraties voedden het besef dat het hoog tijd is om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Zij waren mee katalysatoren in de omslag van het beleid.

Maar naast deze bezorgdheid over het milieu maakt de EU zich ook zorgen over de achterstand bij een verschuiving naar groene technologie (China heeft al een groot deel van de zonne-energiesector opgeslokt en ligt ver voor op het gebied van elektrische voertuigen en windenergie). De Europese Unie ziet de klimaatverandering als een mogelijkheid om de rol van wereldmacht te spelen - door o.a. de VS onder druk te zetten zich opnieuw bij het akkoord van Parijs aan te sluiten (wat ze

¹ Het volledig document is te vinden op volgende website: eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0640&from=NL

Figuur 1: Voorwaarden voor een duurzame activiteit

Bron: greenomy

De EU voert een classificatiesysteem in waarmee ze op bindende wijze zal bepalen welke economische activiteiten als duurzaam worden beschouwd.

uiteindelijk ook deden op 20 januari 2021). Met China worden afspraken gemaakt en ook andere landen worden onder druk gezet om hun klimaatbeloftes op te voeren.

Is het al wet?

Het hart van de Green Deal is de Europese klimaatwet die op 7 oktober 2020 door het Europese Parlement werd goedgekeurd. Verdere uitwerking zal heel zeker in de komende jaren een lawine aan nieuwe wetgevingen veroorzaken. Enkele voorbeelden van nieuwe plannen en wijzigingen in de EU-wetgeving zijn o.a. strategieën voor landbouw, waterstof, renovatie van gebouwen, offshore windenergie, methaanverontreiniging, duurzame investeringen, de circulaire economie en een hele waslijst van andere infrastructuurwerken die zich allemaal een weg door de Brusselse bureaucratie zullen moeten banen.

En hier komt de EU-verordening inzake taxonomie om de hoek kijken. Wat is dat en wie is er betrokken? Wie bepaalt wat duurzaam is?

De EU-verordening inzake taxonomie is gericht op een duurzame groei van de economie. Ze is zowel gericht op de financiële sector als op de meer energie-intensieve sectoren van de economie, zoals vervoer, huisvesting, energie of de productie van chemicaliën of staal. Maar wat betekent dit?

Met de taxonomie voert de EU een **classificatiesysteem** in waarmee ze op bindende wijze zal bepalen welke economische activiteiten als duurzaam worden beschouwd. Vervolgens kunnen deze dan worden versterkt met gerichte investeringen en transparante klimaat gerelateerde

informatie aan stakeholders en derden. Klimaatbescherming wordt een verplicht criterium in de bedrijfsrapportering en bij de financiering van projecten of ondernemingen. Enkele indicatoren die zullen moeten worden gerapporteerd zijn o.a. het aandeel van de verkoopopbrengsten dat volgens de taxonomie van de EU als duurzaam wordt beschouwd en de duurzame operationele uitgaven (Opex) en kapitaaluitgaven (Capex).

Een economische activiteit is trouwens pas duurzaam als ze aan de volgende criteria voldoet (zie figuur 1):

- Substantially contribute: Een substantiële bijdrage leveren tot de verwezenlijking van een van de zes milieudoelstellingen².
- Do no significant harm: Geen significante schade aanrichten aan een van de zes milieudoelstellingen.
- Comply with minimum social safeguards: Voldoen aan een aantal internationaal erkende minimumnormen inzake mensen- en arbeidsrechten.

Hoeveel gaat het kosten?

Om energie, industrie en vervoer om te schakelen naar groene technologie zijn er een hoop investeringen nodig. Om te voldoen aan een emissiereductie van 55% tegen 2030 (ten opzichte van het niveau van 1990) zal jaarlijks tussen 82 en 147 miljard EUR extra moeten worden uitgegeven. Dat is ongeveer een half procentpunt van het BBP van de EU. Na 2030 bedragen de extra investeringen 1 tot 2 procent van het BBP; in centen ongeveer 4,6 biljoen EUR tussen 2031 en 2050. Maar goede investeringen betalen zichzelf terug. Daarom voorspelt de Europe-

² De zes milieudoelstellingen zijn: duurzaam gebruik van water en maritieme hulpbronnen – klimaatmitigatie – vervuillingspreventie – bescherming van ecosystemen – klimaatadaptatie – transitie naar een circulaire economie

Alleen al de stijging van de zeespiegel zou Europa tegen 2050 liefst 135 tot 145 miljard EUR per jaar kunnen kosten.

se Commissie dat het totale effect op het BBP minimaal zal zijn. Bovendien wordt bij dit alles nog geen rekening gehouden met de kosten van het uitblijven van maatregelen tegen klimaatverandering, die vernietigend zouden zijn voor onze economie. Alleen al de stijging van de zeespiegel zou Europa tegen 2050 liefst 135 tot 145 miljard EUR per jaar kunnen kosten, oplopend tot 450 tot 650 miljard EUR in de 2080.

Is de Green Deal haalbaar?

Dit moet wel, maar er zijn uiteraard nog heel wat (politieke) hindernissen te nemen. We denken hierbij o.a. aan:

- Welke landen zullen de zwaarste lasten dragen? De rijkere landen met hun lage koolstof intensieve economieën of de armere Midden-Europese landen voor wie de overgang duurder of meer ontwrichtend zal zijn? Hierover zal nog een aardig stukje gekibbeld worden.
- Wat met de auto-industrie? Hoe ga je deze sector zover krijgen dat ze radicaal nieuwe emissienormen voor auto's en vrachtwagens invoert en accepteert dat ze binnenkort zal worden onderworpen aan een Europese koolstofarifiering.
- Het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) – het grootste subsidieprogramma van de EU – en de Green Deal moeten ook nog een aantal grote problemen oplossen als ze op elkaar willen worden afgestemd. Het GLB is gebaseerd op een aantal grondbeginselen, zoals het maximaliseren van de productiviteit, die in strijd kunnen zijn met de groene doelstellingen om in de plaats daarvan meer land te gebruiken voor de opslag van koolstof.
- Maar ook de verdeling van het 17,5 miljard EUR kostende 'Just Transition Fund'³ zal zwaar op de proef worden gesteld. Volgens een voorstel van de Europese Raad zou Duitsland, met zijn grote kolenindustrie, het op één na grootste deel van de taart krijgen, ondanks het feit dat het een van de rijkste landen

van het blok is. Het Europees Parlement heeft gevraagd het hele fonds op te trekken tot ten minste 25 miljard EUR.

Om tegen 2050 tot een klimaat neutrale situatie te komen, zullen we dus in nagenoeg alle aspecten van ons leven grote veranderingen moeten doorvoeren. Het grootste deel van de huidige broeikasgassen is afkomstig van de elektriciteitsproductie en het vervoer, maar ook de industrie, de commerciële en residentiële brandstofverbranding voor verwarming en de landbouw leveren een aanzienlijke bijdrage. Al deze emissies moeten in slechts drie decennia tot nul worden teruggebracht. •

³ Het *Just Transition Fund (JTF)* is de eerste pijler van het Just Transition Mechanism (JTM). Het zal een belangrijk instrument zijn om de gebieden die het zwaarst worden getroffen door de overgang naar klimaatneutraliteit te ondersteunen door hen op maat gesneden steun te bieden.